

Štampa vsak tiskar in
pošta v poštino vrod ali
v Mariboru s pošilja-
njem na doma za celo le-
ta 22 D, pol leta 16 D,
šetri leta 8 D. Izven Ju-
goslavije 56 D. Naroč-
nina se pošlje na uprav-
ništvo »Slov. Gospodar-
in v Mariboru, Koroska
cesta 5. List se do-
gleda do odpovedi.
Mesečna se plačuje v
naprej. — Telefon inter-
urban 84. 113.

Posamezna številka stane 1-50 din.

Poštnina plačana v gotovini.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Uredništvo je v Maribu-
ru, Koroska cesta št. 5.
Rekopisi se ne vračajo.
Upravništvo sprejema
naročnino, inserate in
reklamacije

Ene inseratom po do-
govoru. Za večkratno
oglasje primeren popust.
Nezaprite reklamacije
poštne proste.

Cekovni račun poštnega
urada Ljubljana 19.000.
Telefon interurb. št. 113.

50. številka.

MARIBOR, dne 26. novembra 1925.

59. letnik.

Povodeni v Sloveniji in državna pomoč.

(Govor poslanca dr. Jos. Hohnjeca v narodni skupščini 17. novembra 1925.)

Sredi preteklega tedna so vsled več dni trajajočega deževja po nekaterih krajih naše države nastopile velike povodnji. Uprav katastrofalni obseg so te povodnji zavzele v Sloveniji, zlasti na Štajerskem in v Prekmurju. Pa tudi v mnogih delih Kranjske so poplave napravile jako veliko škodo. Vsled silnega naraščanja Mure, Drave, Save in raznih njihovih pritokov so bili preplavljeni ne samo mnogi kraji, vasi, trgi, mesta, da celo cele pokrajine. Potoki, ki so navadno tako neznatni, da se jih komaj opazja, so narasli v deročje reke. S širibov in bregov so pridrveli hudourniki ter so preplavili kraje v dolini.

Nedostatki v gradbi železniških prog.

Da se je voda po nekaterih krajih tako brzo in šibko razlila je iskati razlogov tudi v neprimerni gradbi železniških prog, zlasti v premajhnih mostovih na železniških progah in v preozkih in preredkih propustih v železniških nasipih. Že večkrat so se ti nedostatki grajali ter se je železniško upravo opozarjal na nesreče, ki se ob večji vodi lahko zgodijo v teh krajih. Železniška uprava je sicer te pritožbe mirno poslušala, ni pa ničesar storila, da bi grajane nedostatke popravila. Morda je priti velika poudarila, kakor je sedanja, da železniško upravo povodni, česar prej ni hotela priznati. Zahtevamo, da železniška uprava te nedostatke, ki se morajo smatrati za sopovzročitelje sedanje nesreče, takoj odpravi.

Neregulirane reke v Sloveniji.

Da so poplave zavzele take dimenzije, je vzrok v nereguliranih rekah v Sloveniji, in te so Sava, Drava, Mura in vsi njihovi pritoki. Načrti za regulacijo teh rek so že davno izdelani, pa žalibog še do sedaj niso izvršeni. Slovenci smo od prejšnje države nepretrgoma zahtevali, da se reke in potoki, ki povzročajo največ škod, regulirajo. Toda te naše zahteve so ostale neizpolnjene. Z obžalovanjem in ostro obsodbo moramo konstatirati, da se tudi v sedanji državi naše zahteve po regulaciji rek konstantno odklanjajo. Zato pa je tudi škoda, ki iz tega nastaja, velika, od leta do leta večja. Regulacija rek v Sloveniji je iz gospodarski, prometnih in kulturnih ozirov ena izmed najvažnejših in najpotrebnejših nalog državne uprave.

LISTEK.

Džungla.

Roman iz afriških pragozdov.

Angloški pisal E. E. Burroughs. — Prevedel Paulus.

O, Arnot je tudi vedel, da je dvakrat dve štiri! Djal je vse te pojave vkup in si napravil lastno sodbo o obeh mladih človekih. In sodba je bila ta, da se je nekaj med njima spletlo —

Vsaj toliko je vedel čisto natančno, da Trzanovo srce ni več svobodno.

Ko se je torej Trzan branil »šole« in silil v Ameriko, mu je gladko dejal:

»Prijatelj Trzan! Vem da te je gospodična Ine povabila v Ameriko na svoj dom. Razumem tvojo nepotrpežljivost.

Ampak — kaj pa naj počne ta visoko izobražena mlada dama s človekom, ki ne zna ne brati ne pisati ne računati, ki ne razume niti najnavadnejših reči, o katerih se že mali otroci v šoli učijo —?!

Besede so zalegle. Trzan se je z vso vneto lotil učenja.

Arnot mu je poskrbel dobre učitelje, na dom so ga hodili učiti in naglo je napredoval. Pridno je tudi sam bral knjige, na večer pa sta šla z Arnotom v mesto, v družbo, v gledališče, v koncerte.

Vsak drug bi bil omagal pri tolikem delu, pa Trzan je bil svež, zdravih, nepokvarjenih živcev in povrh nardarjen in vedneljen. Misel na Ino končno tudi ni bila najslabše govorna sila.

Škoda je velikanska.

Ker so dimenzije poplav v Sloveniji nenavadno velike, tako je tudi povzročena škoda naravnost velikanska. Sedanje poplave spadajo med največje, ki jih je Slovenija doživela v zadnjih desetletjih. Poljski pridelki, ki se niso spravljani, so uničeni. Zimske setve preplavljene in zasute, veliki kompleksi vinogradov devastirani. Škoda, povzročena na cestah, mostovih, brveh jezovih in na železniških tirih, je ogromna. Veliko so trpele hiše, ki so jih zalili valovi. Veliko jih je zelo poškodovanih, nekatere celo popolnoma uničene. S hišami je tudi poškodovano to, kar je v hišah, obleka, pohištvo, shranjena živila. Veliko živine je utonilo, veliko blaga se pokvarilo. Na milijone narodnega in ljudskega premoženja je ugonobljenega. Ljudje so poleg svoje imovine izgubili zdravje, nekateri celo življenje.

Prizadeti okraji.

Kakor poroča politična uprava Slovenije, so od povodnji prizadeti mnogi okraji Kranjske in vsi okraji Štajerske, zlasti Ptuj, Ljutomer, Gornja Radgona, Kojčice, Celje, Maribor, Ormož, Smarje, Prevalje, Brežice. Ljutomerski in gornjeradgonski okraj sta bila v velikem delu pod vodo, ščavniska dolina podobna je jezeru, istotako kraji ob Dravinji in v raznih delih ptujskega okraja. Nad vse hudo prizadeta je Murska Sobota in mnogi kraji v Prekmurju. Prekmurska pokrajina je bila podobna obširnemu jezeru, iz katerega so štrlele kvizku hiše, odnosno samo strehe hiš. Vsled poškodb, ki jih je povzročila voda, je ostalo brez stanovanja preko 100 rodbin. V Sloveniji povzročena škoda se že sedaj ceni na več sto milijonov dinarjev. Zato smo predložili nujni zakonski predlog o prvi nujni državni pomoči v iznosu 25 milijonov dinarjev. Škoda je ogromna, potreba velikanska, brez velike državne pomoči ostanejo nasledki te nesreče nepopravljeni.

Država mora pomagati.

Prosimo, da narodna skupščina sprejme ta predlog, ter da polegčasne pomoči s potrebnimi svotami v dvanaestih, ki jih je treba pričakovati, in v bodočem državnem proračunu skrbi za popravo velikanske škode, ki jo je povzročila katastrofalna povodenj.

?Ali sem že obnovil naročnino?

Trzan je torej imel vse, česar si je svojčas tako vroče želel. Užival je svet in njegovo kulturo v polnih požirkih.

Vkljub temu pa ni bil prav srečen.

Predvsem je bil utrujen, duševno in telesno. Presilil se je s »kulturo«, prenasičen je je bil, h koncu mu že za nič več ni bilo. Včasih se mu je celo vsiljevala misel, ali je pač treba njemu, brezpomembnemu človeku, ki nikdar ne bo v človeški družbi na taki stopnji, da bi mu vse to znanje koristilo —

Pa tudi nezadovoljen je bil.

Razočaranje se je oglašalo, spoznanje je prihajalo. Svet ni bil ves tak, kakor si ga je predstavljal tistikrat ko je o njem sanjaril pri knjigah v svoji samotni koči. Beli ljudje niso bili tako dobri in pošteni, kakor si jih je mislil — Srečal je že take, ki so bili slabši ko Kršak ali Sabora ali Šita — Da, če bi bili vsi kakor sta bila Arnot ali pa oče Konstantin —!

Take misli so mu vzbujale v duši nemir, ki ga nikdar ni poznal v džungli.

Vleklo ga je nazaj v preprosto, svobodno življenje, v njegov pragozd —

In če bi že ne šel nazaj k svojim živalim, — vsaj k očetu Konstantinu bi se vrnil. Edino pri njem je bil srečen, odkar živi med belimi ljudmi. In saj tudi oče Konstantin živi v džungli —

Toda Ine —!

Trzan se je zamislil.

»Črez teden dni pojdem v Ameriko —!« je dejal sam pri sebi. »In potem —?«

Spet je umolknil, djal glavo v dlan in premišljeval.

»Bomo videli —!« si je končno sam odgovoril.

Vstal je in hotel oditi.

Pa znan glas ga je ustavil.

»Pozdravljen, prijatelj!«

Matija Munda:

Ob proslavi Slomšek-Krekovih obletnic.

Ravno ta teden praznuje naš narod drug za drugim (dne 26. in dne 27. novembra) obletnici dveh naših največjih mož, kar jih je rodila slovenska mati, namreč 125-letnico Slomškovega in 60letnico Krekovega rojstva. Ste to moža, Slomšek in Krek, ki jima slovenski narod ne bo postavil spomenikov z namenom, da se ne pozabi njune ime in njune zasluge, ki sta si jih za časa življenja pridobila za narod, temveč samo iz hvaležnosti za vse ono, kar sta sama dala svojemu narodu. Njun najlepši spomenik je to, da so njuna imena napisana s zlatimi črkami v knjigi narodovega življenja. Saj o obeh veljajo besede, ki so vde sane v spominsko ploščo na Krekovi rojstni hiši:

Spomin na Te nikdar ne bo se izgubil,
Se pozni rod k hvaležnosti bo vabil.
Pri nas držimo, kar je kdo objubil;
Naš dom nikoli Te ne bo pozabil.

Ako malo natančneje pogledamo delovanje prvega in drugega, v dnu, da ju druzi neka skupna točka, namreč ljubezen pri delu za naš slovenski narod. Zato je prav umestno, da njune rojstne obletnice praznuje ves naš narod, naša kmetska in delavska društva. Kakor sem zgoraj omenil, ne bo slovenski narod tema možema postavil spomenikov, da na njih ovekoveči njuna imena in njune zasluge, tako, drago slovensko ljudstvo, tudi mi ne praznujemo letos njunih rojstnih obletnic z namenom, da se teh praznovah samo pogledamo mogoče potek njunega življenja, ali njune zasluge, oziroma, da se jih samo spominjamo, temveč praznujemo te obletnice pred vsem s namenom, poživeti v vseh članih tega ali onega društva, da v vsem narodu Slomškovega in Krekovega duha, ki nam ga danes tako zelo primanjkuje. — To bodi cilj vseh naših proslav! Naša mladina s programom obnove kateoliškega slovenstva najde lahko v narodni preteklosti, pred vsemv Slomšku in Kreku, krasne vzore za svetost, ljubezen, požrtvovalnost in plemenitost. »Treba je vse to le zajeti in v lepši obliki obnoviti v našem času.« (dr. Jeraj: Ob skrivnih virih.)

Slomšek.

Vse Slomškovo delo, pa najsi bo na tem ali onem pe-
tju, nosi skoraj izključno vzgojni značaj. Zamislimo se sa-
mo malo v njegove čase! Le večja mesta so imela svoje
ljudske šole, podeželsko prebivalstvo ni poznalo niti naj-
priprostejše ljudske izobrazbe. Val germanizacije je skušal
zatreti v našem neukem narodu vsako narodno zavest, vsa

Arnot je stopil na verando.

»Le kar sedi spet!« mu je klical. »Govoriti morava!
— Natakari, whiskyja in sode!«

Trzanu se je obraz razjasnil. Vesel je pozdravil pri-
jatelja.

»Novice imam za tebe,« je živahno nadaljeval
Arnot. »Prijetne, neprijetne, nujne in važne.«

»Res? Torej pa le kar odprj torbo in začni!«

»Tako! To ti moram še prej povedati, da sem že
pred tedni potihoma pisal v Baltimore v tvojih zadevah.
In te dni sva se sešla z znanecem, ki je pripotoval na-
ravnost iz domovine Inine.«

Zvedel sem marsikaj zanimivega. Poslušaj!

Prva novost! — Gospodična ne živi več v Baltimori,
preselila se je na materino farmo v Wisconsinu. Moj
poročevalec ni vedel natančno kraja, kje živijo sedaj
Porterji, pa to se bo zvedelo v Baltimori.

Slaba jim bojda prede vsem skupaj. Ze prej nise
živeli v sijajnih razmerah, s svojim potovanjem v Afri-
ko pa se je stari čudak profesor Porter do vratu zakopal
v dolgove.

Vse bi bilo dobro, da so prinesli domov zaklad, ki
ga je šel iskat Porter in ga res tudi našel. Pa oropali so
ga, kakor si sam videl. Sedaj pa ni denarja, dolgove de-
lajo in upnik, neki bankir Canler iz New Yorka, velik
bogataš, jih hudo pritiska. — Kaj praviš na to?«

»Zaklad potrebujejo, ki sva ga dvignila!«

»Seveda! Pa še kmalu! Toda o tem h koncu!

Druga novost —! Cecil Clayton — se še spominjaš
tistega bledoličnega, bolehavega fantiča, ki se je veno-
mer muzal krog Ine? — Da? Dobro! — torej ta fant se
zdaj da klicati za lorda Greystoke, prevzel je posestvo
in naslov tvojega očeta, češ John Clayton je še davno
umrl in potomcev ni nobenih.

Onopal te je tvoje dedščine —! Kaj pa na to praviš!«